

# COVID-19 VAKCĪNAS: NEPATIESĪBAS UN ATSPĒKOJUMI

## 1. izdevums – trešdiena 13. janvāris

Šajā ziņojumā tiek apkopotas Latvijā vispopulārākās nepatiesības un to atspēkojumi par COVID-19 vakcīnām. To izveidojis Valsts kancelejas Stratēģiskās komunikācijas koordinācijas departaments, balstoties uz sociālo tīklu un mediju monitoringu. Ziņojuma mērķis ir sniegt pārskatu par identificētajām nepatiesībām un viltus ziņām saistībā ar COVID-19 vakcīnām, kā arī sniegt atsaucis uz skaidrojošu vai atspēkojošu saturu, tādējādi dodot saņēmējiem iespēju reaģēt atbilstoši, pavairojot patiesu informāciju, informējot sabiedrību un atspēkojot nepatiesību. Ziņojums paredzēts tikai valsts iestāžu darbiniekiem.

## GALVENIE DEZINFORMĀCIJAS VĒSTĪJUMI

- **Vakcīnu ražotāji ir atteikušies no atbildības:** ASV medijos tika publicēti sensacionāli raksti, ka vakcīnu ražotāji netiks saukti pie atbildības smagu un neparedzētu blakusefektu gadījumos. Šis apgalvojums atsaucas [uz likumu par kritiskās nozīmes medicīnas produktiem ASV](#), kas neattiecas uz gadījumiem, kad ražotāja, t.sk. vakcīnu ražotāja, nolaidības dēļ ir nodarīts tišs kaitējums. Šo apgalvojumu pastiprināja ziņas par AstraZeneca "daļēju imunitāti" no tiesvedībām. Šajā gadījumā ziņas ir izņemta no konteksta, kur EK ir noslēgusi līgumu ar AstraZeneca, ka tiesvedību izmaksas un prasības virs konkrētas summas, segs dalībvalstis. Neskatoties uz to, ka iepriekšminētais likums attiecas tikai uz ASV un apgalvojumi saistībā ar AstraZeneca ir izņemti no konteksta, šis mīts ir ļoti izplatīts starp sociālo tīklu lietotājiem Latvijā. Kopā pret Covid/ Вместе против Covid lapa Facebook platformā [publicējusi atspēkojumu šim apgalvojumam](#), un eksperti [Veselības ministrijas rīkotajā diskusijā](#) skaidroja kārtību, kādā ziņot par neparedzētām vakcīnas blakusparādībām.
- **Vakcīnas nav drošas:** Vairāki sabiedrībā zināmi cilvēki, t.sk., eksperti vairākkārt izteikušies, ka COVID-19 vakcīnas nav drošas tieši savas ātrās izstrādes dēļ. Šo apgalvojumu pastiprina iepriekšminētais mīts, ka vakcīnu ražotāji ir atteikušies no atbildības un nepatiesas ziņas par vakcīnu izraisītiem paralīzes un nāves gadījumiem. EK ir uzsākusi kampaņu par COVID-19 vakcināciju, kurā arī [skaidro, kā tiek monitorēts vakcīnu drošums](#). Savukārt, [Veselības ministrijas rīkotajā diskusijā](#) eksperti vairākkārt runāja par vakcīnas drošumu īstermiņā un lielo cilvēku skaitu, kas vakcīnu saņēmuši klīnisko pētījumu laikā un kopš vakcīnas reģistrēšanas brīža.
- **Vakcīnām ir ietekme uz auglību:** Vakcīnu ietekme uz auglību ir Latvijā dziļi iesakņojies mīts. Šo mītu pastiprina dažādu aktīvu interneta lietotāju interpretācija par klīniskajiem pētījumiem, kuros netika iekļautas sievietes, kas ir stāvoklī. Grūtnieču neiekļaušana pētījumos un no tā izrietošais datu trūkums par vakcīnas ietekmi uz augli, tiek skaidrots ar vakcīnas kaitīgumu auglim. Tāpat auglis un auglība tiek sasaistīti kopā, kā rezultātā tiek pastiprināts mīts par vakcīnas negatīvo ietekmi uz auglību. Šo mītu atspēkoja vairāki eksperti [Veselības ministrijas rīkotajā diskusijā](#) un [atsevišķu video](#) nopublicēja Kopā pret Covid/ Вместе против Covid lapa Facebook platformā.
- **Publiskie vakcinācijas video nav patiesi:** Apgalvojums, ka publiski veiktās COVID-19 vakcinācijas nav patiesas parādījās līdz ar pirmajiem amatpersonas vakcināciju videosīžeti. Liela daļa apgalvojumu ir aizgūti no nepatiesas informācijas izplatītajiem ārzemēs, taču, vakcinācijai sākoties Latvijā, līdzīgi apgalvojumi parādījās par pirmo vakcināciju Rīgas Austrumu klīniskajā universitātes slimnīcā (RAKUS) un par infektoloģes Daces Zavadskas vakcināciju. LTV jau ir izskaidrojis vakcinācijas procesu un publicējis [nemontētu video](#), kur redzama katra darbība, taču ReBaltica atsevišķi atspēkoja gan ar [RAKUS](#), gan ar [Daces Zavadskas](#) vakcināciju saistītās nepatiesības.

## KOMUNIKĀCIJAS MATERIĀLI, AR KURIEM DALĪTIES TIEŠSAISTĒ

- mRNA vakcīnas darbības principu [skaidrojums](#).
- Vakcinācijas procesa [skaidrojums un nemontēts vakcinācijas video](#).
- Iemesli, kāpēc bija iespējams izstrādāt vakcīnu pret COVID-19 tik īsā laika posmā: [latviešu](#) un [krievu](#) valodās (orģinālavots [angliski](#)).
- [Atbildes uz biežāk uzdotajiem jautājumiem par COVID-19 vakcīnu](#) un Veselības ministrijas organizētā [diskusija "COVID-19 VAKCĪNA: JAUTĀ DROŠI"](#).
- **COVID-19 vakcīnas komunikācijas [rokassgrāmata](#)**, kuru publicējis Center for Countering Digital Hate (pēc latviešu valodas versijas jautāt, rakstot uz [skkd@mk.gov.lv](mailto:skkd@mk.gov.lv)).